

Oponentský posudek na bakalářskou práci Aleny Kocháňové „Koncepte Ukrajina-Litva-Bělorusko a východní politika Polska po roce 1989“

A. Kocháňová si pro svou bakalářskou práci zvolila velmi zajímavé téma, které je dodnes velmi aktuální a ačkoliv práce je časově ukončena rokem 2005, její závěry mohou z části vysvětlovat i současnou polskou východní politiku, respektive vztah Polska (nejen) k Ukrajině, Litvě, Bělorusku, ale také Rusku – tedy k zemím, které stály v centru Giedroycovy a Mieroszewského koncepte ULB, která vznikla v 50. letech 20. století v prostředí polského exilového časopisu *Kultura* v Paříži. Vzhledem k tomu, že po roce 1989 (resp. 1991) se každá ze zemí ULB ubírala odlišnou cestou, je zajímavé sledovat, nakolik se ve vztahu k nim Polsko rozhodlo inspirovat koncepcí ULB vzniklou ve zcela jiných podmínkách v období studené války a bipolárního rozdělení světa.

Autorka svou práci dobře a logicky strukturovala do tří částí, samozřejmě nechybí úvod (včetně rozboru literatury) a závěr. V první části autorka popisuje sledované země (Polsko, Rusko, Litva, Ukrajina, Bělorusko) a různé oblasti působení konceptu ULB (konkrétně nezávislost, bezpečnost, historie, menšiny). Ve druhé části sleduje, jak se koncepte ULB projevovala v zahraniční politice polských vlád v letech 1989-2005 (zde autorka činnost vlád hodnotí zejména prizmatem dilematu mezi prométheovským a neorealistickým přístupem) a nakonec, ve třetí části, zkoumá vliv vstupu Polska do NATO a EU a ukazuje zde možnosti ale také limity polské východní politiky v rámci EU resp. NATO. Autorka velmi dobře zvolila kombinaci tematického a chronologického postupu, který umožnil sledovat (ne)aplikaci konceptu ULB a jejich proměny nejen v čase, ale zejména v různých oblastech. Zároveň každá ze tří hlavních částí práce směřuje k zodpovězení konkrétní otázky (V jakých oblastech a proč koncepte byla ULB uplatňována? Jak se měnilo její užití a proč v pojetí jednotlivých vlád? Jaký byl v tomto ohledu dopad vstupu Polska do EU a NATO?). Díky těmto „dílčím“ otázkám tak autorka může odpovědět na svou hlavní otázku (a zároveň cíl celé práce), tj. „do jaké míry a s jakou motivací byla koncepte ULB uplatňována v zahraniční politice Polska po roce 1989“ (s. 12). V závěru, autorka shrnuje hlavní poznatky z jednotlivých částí a konstatuje, že aplikace původní konceptu ULB je (nejen) v důsledku integrace Polska do západních struktur již nemožná, snaha o dobré vztahy se sousedními zeměmi však v Polsku zůstala a prvky či inspirace koncepcí ULB lze vysledovat ve více zahraničně-politických oblastech. Problémem je, jak autorka upozorňuje, že k aplikaci konceptu ULB dochází často jen ve verbální rovině. Nakonec autorka poukazuje na projekt Východního partnerství naznačující možné směřování konceptu ULB (a tedy i tématu své práce) v budoucnosti.

Zvolená struktura tak odpovídá argumentační linii textu a zároveň je i čtenářsky přehledná. Zde je nutné ocenit i fakt, že autorka se snaží držet své argumentační linie během celého textu a neskouzává k pouhému popisu, ale vždy se snaží uvedené informace analyzovat (a to i v dílčích kapitolách jednotlivých částí), učinit z nich závěry a ty poté vztáhnout k cíli práce resp. k otázce té které části. Autorka tedy fakta získaná z použitých pramenů a literatury nejenom přejímá, ale zároveň také interpretuje a dává do souvislostí. Text je pěkně napsán, dobře se čte a spolu s již zmíněnou strukturou textu umožňuje čtenáři v průběhu celé práce sledovat autorčin záměr, odkud a kam se práce ubírá.

Lze upozornit jen na několik nedostatků, z nichž nejviditelnější je časté nesprávné psaní polských jmen. V textu někdy dochází k počešťování (např. Pilsudský, Dmowský – s. 11), někdy se dokonce dvě verze téhož jména objevují na jedné straně (Skubiszewski, Skubiszewský – s. 29), někdy pak není snaha o správné napsání polského jména dotažena do úplného konce (Wafesa – s. 39-40) atd. V některých částech práce také autorku zradilo formátování (čísla poznámek pod čarou). Je škoda, že tyto poměrně viditelné nedostatky mohou trochu pokazit celkový dojem z jinak zdařilé práce. Drobnou výtka lze mít vůči někdy přílišnému zjednodušení popisu polských vlád. Například ze zmiňované trojice ministrů zahraničí v období „postkomunistických vlád 1993-1997“ A. Olechowski, W. Bartoszewski, D. Rosati (s. 31) nelze první dva z nich označit jako čistě levicové (či postkomunistické) ministry, spíše naopak, což by možná v textu mělo být zmíněno. Nabízí se pak otázka, jestli v tomto období zahraniční politiku určovali zmiňovaní ministři anebo vláda jako celek a jaký to mělo poté

dopad na kontinuitu s linií zahraniční politiky předchozích vlád (o určité kontinuitě zahraniční politiky se navíc autorka sama zmiňuje) a také lze-li případné změny ve východní politice Polska přisuzovat právě „levicovosti“ vlád anebo jiným faktorům (ty se autorka v textu snaží postihnout). A byla například vláda Waldemara Pawlaka, ačkoliv označována jako postkomunistická, v tomto ohledu ovlivněná tím, že v jejím čele stál předseda středové lidové strany? Tyto otázky však už částečně jdou nad rámec této bakalářské práce, vzhledem k jejím možnostem a rozsahu, a částečně také vzhledem k tomu, že autorka dochází v textu k závěru, že aplikace ULB ne vždy souvisela s politickou orientací vlád. Pro větší přehlednost a porozumění textu mohla být více rozvedena (původní) koncepce ULB, která je jen stručně vysvětlena v úvodu. Vzhledem ke zvolené struktuře bakalářské práce však chápu, že na samostatnou kapitolu věnující se této koncepci již nebylo v textu místo.

Práce Aleny Kocháňové je kvalitně a originálně zpracovaná, formálně splňuje požadavky bakalářské práce (rozsahem i úpravou), využívá dostatečné množství relevantní literatury a zdrojů, které jsou správně použity. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **výborně**. Doporučuji komisi zvážit navrnutí práce na pochvalu děkana.

V Praze dne 5. 6. 2012

Michaela Kůželová